

Competențele-cheie dezvoltate prin Curriculumul Național în Republica Moldova

ACTIVITATEA3: Propuneți 2-3 modalități alternative eficiente de evaluare a competențelorcheie:

- Competența de a învăța să înveți
- Competențe interpersonale, civice, morale
- Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă
- Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale .

6. COMPETENȚA DE A ÎNVĂȚA SĂ ÎNVEȚI

Definiție: *Competența de a învăța să înveți se referă la reglarea și optimizarea propriului proces de învățare. A învăța să înveți exprimă capacitatea de a persevera în procesul de învățare. Competența include conștientizarea procesului de învățare individuală și a nevoilor de învățare, managementul eficient al timpului și al informațiilor, identificarea oportunităților disponibile, precum și capacitatea de a gestiona obstacole pentru a învăța cu succes. Aceasta înseamnă acumularea, procesarea și asimilarea de noi cunoștințe și abilități, precum și căutarea și utilizarea orientării oferite de persoane mai experimentate. A învăța să înveți presupune valorificarea experiențelor anterioare de învățare și de viață, în scopul de a utiliza și aplica cunoștințele și abilitățile într-o varietate de contexte – acasă, la locul de muncă, în educație și formare. Motivația și încrederea sînt esențiale pentru dezvoltarea competențelor metacognitive.*

Dezvoltarea acestor competențe pînă la finalul învățămîntului liceal presupune la absolvenți:

- Demonstrarea, prin acțiune, a disponibilității de a învăța pe tot parcursul vieții;
- Determinarea strategiilor și a metodelor de învățare adecvate pentru propria dezvoltare;
- Îmbunătățirea stilului propriu de învățare;
- Determinarea priorităților și a obiectivelor învățării;
- Demonstrarea inițiativei, evaluarea riscurilor și controlarea obstacolelor învățării;
- Valorificarea eficientă a rezultatelor învățării și a experiențelor anterioare;
- Folosirea resurselor potrivite pentru dezvoltarea deplină a potențialului individual, precum și a potențialului celorlalți, din perspectiva unei abordări holistice;
- Realizarea unui echilibru corespunzător al componentelor intelectuale, emoționale și motivaționale ale personalității, consolidînd încrederea în sine și stima de sine, motivarea pozitivă și capacitatea de a utiliza în mod corect propriile capacități, respectînd și prețuind capacitățile celorlalți;
- Identificarea în mod corect a propriilor puncte tari și puncte slabe, valorificarea punctelor tari pentru a se autodepăși;
- Alegerea și decizia în cunoștință de cauză cu privire la sănătate, dietă, cultură fizică și exerciții;
- Utilizarea și gestionarea informației în mod corect, critic, creativ și responsabil;
- Corelarea cunoștințelor teoretice cu activitățile practice, demonstrînd o atitudine pozitivă față de învățare;
- Valorificarea competențelor dobîndite în studii ulterioare, în muncă, precum și în viața publică și privată.

7. COMPETENȚE SOCIALE ȘI CIVICE

Definiție: *Competențele sociale se referă la competențele personale, interpersonale și interculturale și toate formele de comportament care permit fiecărei persoane să participe în mod eficace și constructiv la viața socială și profesională. Aceste competențe sînt legate de bunăstarea personală și socială. Este esențială înțelegerea codurilor de conduită și a obiceiurilor din diferite medii în care activează persoanele.*

Competențele civice permit cetățenilor să participe eficient la viața civică, pe baza cunoștințelor privind conceptele și structurile sociale și politice și a disponibilității și angajamentului de participare activă și democratică.

Dezvoltarea acestor competențe pînă la finalul învățămîntului liceal presupune la absolvenți:

- Urmărirea realizării planurilor de dezvoltare personală și a proiectelor și evaluarea îndeplinirii obiectivelor;
- Luarea autonomă și responsabilă a deciziilor, cu deplină conștientizare a consecințelor;
- Recunoașterea și gestionarea propriilor emoții;
- Cooperarea cu, raportarea la și empatizarea cu ceilalți;
- Manifestarea compasiunii și a toleranței față de ceilalți;
- Inițierea și întreținerea de relații corecte cu cei din jur, inclusiv cu persoane aparținînd unor medii culturale diferite;
- Depășirea prejudecăților și a compromisurilor care pot afecta interesele celor din jur;
- Gestionarea stresului, furiei, traumelor și rezolvarea conflictelor interpersonale în mod constructiv;
- Observarea și aplicarea regulilor unui comportament corect și etic în diverse situații;
- Utilizarea în mod creativ a competențelor, în variate situații și în contexte noi;
- Analizarea realităților mediului local și utilizarea concluziilor pentru dezvoltarea personală;
- Orientarea responsabilă privind viața viitoare și profesia, potrivit nevoilor proprii și în beneficiul societății;
- Angajarea competentă și responsabilă în activități privind viața privată, profesională și publică, înțelegînd mediul înconjurător și modul său de funcționare (de exemplu structurile, cultura, practicile, regulile și așteptările), precum și rolul lor ca cetățeni activi, în serviciul comunității și al țării;
- Relaționarea activă și etică și raportarea într-o manieră constructivă și pozitivă la diversitatea culturală, caracterul multiethnic și multicultural al societății moldovenești;
- Manifestarea respectului pentru drepturile proprii și ale celorlalți, indiferent de etnia, limba, cultura, religia, genul, vîrsta, originea sau statutul social și cultural al acestora;
- Demonstrarea interesului și a atitudinii pozitive față de diferențe, respectarea altor tipuri de organizări și sisteme sociale;
- Respectarea credințelor sociale și culturale ale celorlalți și respingerea oricărui tip de intoleranță, extremism și rasism;
- Demonstrarea responsabilității pentru sine și cei din jur, pentru societate și mediu;
- Demonstrarea inițiativei și luarea deciziilor, îndeplinirea datoriei și obligațiilor, fiind conștienți de consecințele acțiunilor personale și ale celor colective;
- Corelarea cauzelor și a rezultatelor în cazul diverselor fenomene sociale și procese, fiind conștienți de consecințele acestora;
- Exercițarea în mod activ și responsabil a drepturilor proprii și respectarea drepturilor celorlalți;
- Demonstrarea prin acțiuni concrete a spiritului cetățenesc și a grijii față de chestiuni de interes public;
- Prețuirea diversității și demonstrarea toleranței, respectului și atitudinii incluzive;
- Participarea la luarea democratică a deciziilor la toate nivelurile, în familie, școală,

<p>comunitate, precum și la acțiunile politice de la nivel local și național;</p> <ul style="list-style-type: none">
• Practicarea și promovarea valorilor umane și a principiilor în viața cotidiană (respectul demnității personale; lupta împotriva prejudecăților și a discriminării de orice tip, împotriva sărăciei și marginalizării; promovarea egalității de gen etc.);
• Protejarea mediului înconjurător și participarea la dezvoltarea sa durabilă.
--

8. COMPETENȚE ANTREPRENORIALE ȘI SPIRIT DE INIȚIATIVĂ
Definiție: <i>Competențele antreprenoriale și spirit de inițiativă reprezintă capacitatea de a transforma ideile în acțiune. Aceste competențe presupun creativitate, inovație și asumarea unor riscuri, precum și capacitatea de a planifica și gestiona proiecte în vederea atingerii obiectivelor. Persoana este conștientă de contextul propriei sale activități și este capabilă să valorifice oportunitățile apărute, în contexte cotidiene, dar și în perspectiva unor practici antreprenoriale cu impact economic. Acest lucru ar trebui să includă conștientizarea valorilor etice și promovarea bunei guvernări.</i>
Dezvoltarea acestor competențe pînă la finalul învățămîntului liceal presupune la absolvenți:
<ul style="list-style-type: none">
• Utilizarea cunoștințelor și deprinderilor instrumentale actualizate, pentru a face față provocărilor societății cunoașterii, ale economiei globale, ale perspectivei de învățare pe tot parcursul vieții, într-o lume din ce în ce mai interdependentă;
• Inițierea și participarea la proiecte economice locale, potrivit interesului propriu și nevoilor comunității;
• Participarea la inițierea, organizarea, gestionarea, monitorizarea și evaluarea proiectelor cu impact economic;
• Gestionarea resurselor materiale, de timp, a resurselor umane și manifestarea responsabilității față de mediul înconjurător;
• Lucrul în echipă, negocierea și rezolvarea conflictelor în mod constructiv;
• Acțiunea autonomă și responsabilă, demonstrînd inițiativă, evaluarea și asumarea riscurilor;
• Evaluarea muncii proprii și reflectia critică asupra scopurilor și obiectivelor;
• Utilizarea în interes propriu a informațiilor despre dezvoltarea profesională și permanenta luare în considerare a schimbărilor contextuale, individuale și sociale în planificarea și implementarea planului de dezvoltare a propriei cariere;
• Demonstrarea deschiderii și a potențialului pentru a învăța să conviețuiască și să promoveze principiile dezvoltării durabile;
• Exercițarea drepturilor și a responsabilităților în cadrul familiei, comunității, la locul de muncă și în viața publică;
• Participarea la protejarea mediului și la dezvoltarea durabilă, la nivel local și global.

9. COMPETENȚE DE EXPRIMARE CULTURALĂ ȘI DE CONȘTIENTIZARE A VALORILOR CULTURALE
Definiție: <i>Competențele de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale implică aprecierea importanței exprimării creative a ideilor, experiențelor și emoțiilor într-o gamă variată de modalități, inclusiv prin muzică, artele spectacolului, literatură și arte vizuale.</i>
Dezvoltarea acestor competențe pînă la finalul învățămîntului liceal presupune la absolvenți:
<ul style="list-style-type: none">
• Demonstrarea respectului față de valorile culturale;
• Utilizarea creativă a cunoștințelor și a abilităților artistice pentru crearea unui mediu armonios pentru sine și pentru comunitate;
• Evidențierea valorilor estetice încorporate în muzică, arte vizuale, artele spectacolului etc. și în toate zonele de expresie culturală;
• Promovarea identității etnice și culturale, prin valorizarea producțiilor artistice și

expresiei culturale specifice;

- Promovarea identității multiculturale a Republicii Moldova, prin valorizarea limbii, culturii și tradițiilor minorităților naționale;
- Demonstrarea respectului față de părinți, familie, comunitate, școală și profesori, societate, înțelegând valorile lor sacre și tradițiile;
- Demonstrarea deschiderii și îmbogățirea identității personale, înțelegând alte culturi și valori ca parte a identității lor globale; asumarea unui concept mai larg al identității ca oportunitate pentru îmbogățire personală și colectivă, și nu ca amenințare la adresa identității individuale sau naționale;
- Demonstrarea respectului față de valori și credințe proprii, precum și față de valorile și credințele celorlalți.
- Protejarea valorilor culturii naționale și participarea în mod creativ și potrivit capacităților proprii la cultivarea acestora.

Propuneri: